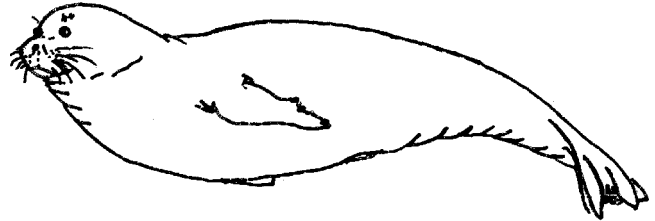

EL VELL MARÍ (*MONACHUS MONACHUS*)
(FAMÍLIA DE LES FOQUES, CARNÍVOR, MAMÍFER)

El vell marí (o llop marí, o foca mediterrània) és un antic habitant del Mediterrani i de les costes occidentals africanes. Aristòtil el va descriure, el seu perfil decorava les monedes gregues 500 anys abans de Crist, la seva pell era utilitzada com a vestit per les persones més pobres, i fins i tot es creia que una aleta seva sota del coixí garantia un son tranquil.

Als segles XIV i XV, les colònies de vell marí a les costes del nord-oest d'Àfrica (de prop d'alguns milers d'individus) van ser explotades a gran escala pels mariners per obtenir pell i oli. No obstant això, ben entrat el segle XVIII i segons els registres històrics, el vell marí era encara molt abundant a la seva àrea i es podien trobar centenars d'exemplars a les platges. Ha estat a partir de la industrialització, les urbanitzacions costaneres, el turisme i la pesca cada vegada més intensiva i extensiva que se n'ha reduït dràsticament la població. Aquests factors tendeixen a intensificar-se i a fer-los més vulnerables a les malalties, de manera que en l'actualitat la situació és extremament precària.

No disposem de dades definitives sobre la biologia, el comportament i el nombre exacte de vells marins que hi ha en aquests moments, tot i que s'estan duent a terme estudis rigorosos. S'estima que sobreviuen al voltant de 400 exemplars dispersos entre algunes zones de platja rocosa de difícil accés: al Cap Blanc, entre el Marroc i Mauritània (100); al Mar Egeu, entre les illes turques i gregues (150-200); a la costa d'Albània i Croàcia (20-40); a Líbia (5-10); entre Algèria i el Marroc occidental (20); a Madeira (15), i a les illes Chafarinas, on es trobava «Peluso», l'únic exemplar conegut en territori hispà. Fins no fa gaire era fàcil de trobar-ne a les illes Balears, als Columbrets i a la costa entre Alacant i Múrcia, però els últims exemplars van morir cap als anys seixanta.

Característiques i cicle vital. El nom llatí *monachus* significa «monjo» i prové de la postura que adopta l'animal quan és a terra. Els plecs de la pell de darrere la nuca evocuen l'hàbit dels monjos. Els adults fan entre 2,5 i 3 metres i pesen de 300 a 400 kg (femelles i mascles, respectivament). Actualment viuen a les costes rocoses proveïdes de coves d'accés difícil (on descansen) i a la mar oberta (on es poden desplaçar fins a 40-50 km buscant aliment). Normalment són animals gregaris, que viuen en petits grups, però en algunes àrees es troben dispersos ja sigui perquè no hi ha un lloc prou arrecerat per a tots, ja sigui com una estratègia per evitar que els humans els localitzin fàcilment. Se submergeixen fins a 100 metres de profunditat i poden ser actius tant de dia com de nit.

Cada dos anys les femelles pareixen fora de l'aigua una cria que fa 90 cm i pesa de 15 a 20 kg. El període de gestació és de 10 a 11 mesos i la mare cuida el petit fins als 3 mesos: durant els dos primers l'alleta, i després l'inicia en la recerca d'aliment pel seu compte. Igual que els adults, s'alimentarà d'anguiles, carpes, sardines, bonítol, lluç, pops i llagostes.

Els petits són molt juganers, juguen entre ells i amb el menjar. A partir dels 3 mesos comencen a emprendre viatges d'alguns centenars de quilòmetres. A partir de l'any sembla que tornen i passen a viure com els adults, malgrat que només arribaran a la maduresa sexual a partir del cinquè any de vida.

La freqüència en una àrea determinada de la costa està lligada a la quantitat d'aliment disponible (han de menjar de 8 a 12 kg diaris). Les zones d'alimentació properes a la colònia es troben a 2-3 milles de la costa.

Els factors limitants per a la seva supervivència són: urbanitzacions a les costes, turisme, escassetat de recursos per sobreexplotació, pescadors (les maten per competidores i perquè malmeten les xarxes) i contaminació de les aigües litorals.